

کفش‌های وطنی‌ام کو؟

الیه توانا-کفش‌ها برای رسیدن به شکل و شمایل امروزی راه زیادی رفته‌اند؛ زمانی پای‌پوش‌هایی بودند از جنس نوارهای کتان یا برگ نخل و درختان دیگر که کارشان تنها پوشاندن پا بود. کمی بعدتر وظیفه نمایش طبقه اجتماعی را هم پیدا کردند؛ پاشنه بلند کفش اشراف، آن‌ها را از عوام متمایز می‌کرد. سروکله مُد که پیدا شد، کفش‌ها بیش از همیشه مورد توجه قرار گرفتند و رنگ و جنس و مدلشان اهمیتی دوچندان پیدا کرد. کفش‌ها رفته‌رفته وظایفشان تخصصی شد؛ کفش مهمانی، کفش ورزشی، کفش کار، کفش راحتی. امروز کفش‌ها در کامل‌ترین شکل خود، وظیفه‌ای جدی‌تر و مهم‌تر از همیشه دارند؛ کفش، امروز صنعتی بزرگ است که می‌تواند بار بزرگی از روی دوش اقتصادیک کشور بر دارد و چرخ زندگی آدم‌های زیادی را بچرخاند. زمان زیادی نگذشته از روز کاری که خیلی‌هایمان کفش‌های تولیدشده در کشورمان را به مارک‌های خارجی ترجیح می‌دادیم. در این پرونده، سراغی گرفته‌ایم از چند برند کفش ایرانی تا ببینیم حال و روزشان چه‌طور است؟ کفش «ملی» و «بلا» را به شکل ویژه بررسی و یک برند نسبتاً جدید را هم معرفی کردیم. امروز از کیفیت کفش‌های ایرانی می‌گوییم و از لزوم حمایت از آن‌ها، به عنوان یک تولید مهم داخلی. با ما همراه باشید.

از کفش‌های ابرونی چه خبر؟

بچه‌های دهه پنجاه و شصت، چندان اهل مارک‌بازی و برندپوشی نبودند. اگر هم علاقه‌ای به کفش و لباس مارک‌دار داشتند، این علاقه به‌دلیل شرایط اقتصادی و خانوادگی، خیلی امکان محقق شدن نداشت. همان سال‌ها اما دو برند معتبر کفش در ایران وجود داشت که همه بچه‌ها می‌توانستند با پوشیدنش، لذت پوشیدن کفش مارک‌دار و با کیفیت را تجربه کنند؛ حالا بعضی‌ها سالی یک‌بار رنگ فروشگاه‌های کفش «ملی» و «بلا» را می‌دیدند؛ بعضی‌ها هر فصل کفششان را نو می‌کردند. در این بخش، مختصری درباره این دو برند معروف ایرانی خواهیم گفت و یادی می‌کنیم از دیگر برندهای ایرانی تولید کفش.

«رحیم ایروانی» اهل شیراز بود و عضو خانواده‌ای بازرگان‌پیشه. او در بازگشت از سفرش به اسواوکی، براساس تجربیاتش کار تولید کفش در ایران را با ۳۵ کارگر آغاز می‌کند. قیمت تمام‌شده کفش‌های این تولیدی در ایران، ۵۰ درصد کمتر از محصول مشابه وارداتی آن است. فعالیت این تولیدی کفش در اواخر دهه ۳۰، یعنی چیزی حدود نه سال بعد از شروع فعالیتش، آن‌قدر رونق می‌گیرد که مجبور به خریدن مغازه‌های هم‌جوار می‌شود. طی دهه ۴۰ و تا اوایل دهه ۵۰ شرکت‌های متعددی در زمینه‌های تخصصی تولید چرم و سایر ملزومات مرتبط توزیع و فروش محصولات، یکی پس از دیگری متولد می‌شوند و خانواده «گروه صنعتی ملی» کم‌کم شکل می‌گیرد. گروه صنعتی ملی، در مدت کوتاهی به بزرگ‌ترین تولیدکننده کفش ماشینی در خاورمیانه تبدیل می‌شود و محصولاتش را به کشورهای خارجی صادر می‌کند. طی سال‌های دهه ۶۰ یعنی در شرایطی که کشور درگیر جنگ است، صنعت کفش ملی رشد و بالندگی همیشگی‌اش را از دست می‌دهد، این اتفاق اما طولانی نمی‌شود. همان‌طور که می‌دانید، گروه کفش ملی، به‌عنوان یکی از قدیمی‌ترین برندهای ایرانی همچنان فعال است و روزبه‌روز در جهت ارتقا و بهبود گام برمی‌دارد. گرفتن گواهینامه ایزو ۹۰۰۱-۲۰۱۵، رعایت استانداردهای ملی و بین‌المللی و تلاش برای شناسایی خواسته مشتریان و برآورده کردن آن، نشان‌دهنده تلاش‌های این گروه برای دوام آوردن در هیاهوی بازار کفش ایران است؛ بازاری که واردکنندگان محصولات خارجی، کار را برای تولیدات داخلی روزبه‌روز سخت‌تر می‌کنند.

خاندان «عمید حضور» پیشه‌وران دوره‌گردی بودند که از کاشان به تهران مهاجرت می‌کنند. فعالیت تجاری این خانواده با خریدن یک زیرپله در بازار و فروش کیف و کفش، آغاز می‌شود؛ در دهه چهل، تولید کم‌کم جایگزین توزیع و فروش می‌شود. در جریان برندسازی و ورود «بلا» به صنعت کفش، دو نفر از برادران عمیدحضور، یعنی امیر و منصور، نقش اصلی را ایفا می‌کنند؛ آن‌ها در یک فرایند پنج ساله به صنعتگران حرفه‌ای کفش تبدیل می‌شوند. بعد از مدتی، جنگ و مسائل اقتصادی بلا را به همان

تبریز قطب صنعت کفش کشور به‌شمار می‌رود و حدود ۶۰ درصد از تولید کفش ایران را در اختیار دارد. به‌همین دلیل با یکی از تولیدکنندگان بنام تبریزی گفت‌وگو کرده‌ایم تا بایمان از نقاط قوت و ضعف کفش‌های تولید داخل بگویید. علیرضا جباریان فام، رئیس اتحادیه کفاشان تبریز است که از سال ۸۸ تولید کفش را شروع کرده و تا امروز بدون هیچ وقفه‌ای در این صنعت مشغول به‌کار بوده‌است. «چرا کفش ایرانی نمی‌خریم؟»، جمله‌ای که مهم‌ترین دلیل نوشتن این پرونده و اولین سوال من از آقای جباریان است.

ایشان پاسخ می‌دهد: «این‌طوری هم که شما می‌گویید نیست؛ ما سالانه در ایران حدود ۱۵۰ میلیون جفت کفش تولید می‌کنیم و مصرف کشورمان حدود ۲۰۰ میلیون جفت کفش است. کفش‌های خارجی موجود در بازار، بیشتر کفش‌های اسپرت و بچگانه است که ما فناوری تولیدش را نداریم. اما در تولید کفش زنانه و کفش چرمی مردانه مشکلی نداریم، اگر هم در این بخش کشتی وارد می‌شود، چند برند خیلی معتبر خارجی است.»

■ **نقطه ضعف کفش ایرانی چیست؟**
پس یعنی صنعت کفش در کشور ما هیچ مشکلی ندارد؟ جباریان پاسخ می‌دهد: «البته که ضعف‌هایی وجود دارد. برای مثال یکی از عوامل رکود صنعت کفش در ایران طی سال‌های گذشته، ارتباط نداشتن ما با کشورهای خارجی بود و همین عامل، باعث عقب‌ماندگی ما در بحث تکنولوژی و مدل می‌شد. از طرف دیگر تولیدکنندگان خارجی با شناخت بازار و ذائقه ما، کفش‌هایشان را وارد کشورمان می‌کردند. اما خوشبختانه در یکی دو سال اخیر، با بهبود روابط خارجی، ورود تکنولوژی و دستگاه‌ها و نرم‌افزارها به داخل کشور تسریع و تسهیل شد. به‌علاوه توانستیم ارتباطات خوبی برقرار کنیم؛ برای مثال استادان بزرگ و ماهر صنعت کفش ایتالیا را دعوت و از دانششان استفاده کردیم. بنابراین مشکل مدل و طراحی کفش‌های داخلی درحال برطرف شدن است. البته لازم است بدانید کفش ایرانی، به‌ویژه کفش تبریز، از لحاظ استحکام سرآمد است. مشکل دوم ما، مسئله کمبود مواد اولیه مرغوب و متنوع است. ما مجبوریم مواد اولیه را وارد کنیم که این کار بسیار هزینه‌بر و زمان‌بر است. سرمایه‌گذاران هم ریسک نمی‌کنند و خیلی دنبال سرمایه‌گذاری در بخش کفش نیستند.»

■ **مشکلات تولیدکنندگان داخلی**
به‌نظر می‌رسد تولیدکنندگان متوجه ضعف‌هایشان هستند و تلاش می‌کنند با برطرف کردن آن‌ها، صنعت کفش را رونق ببخشند. اما در این میان مشکلاتی وجود دارد که گاهی بعضی‌ها را بی‌انگیزه می‌کند. جباریان درباره این مشکلات می‌گوید: «قیمت کفش‌های تولید

گفت‌وگوی «زندگی سلام» با یک تولیدکننده موفق کفش درباره صنعت کفش کشور

کفش ایرانی سرآمد در کیفیت و ظرافت

داخل کمی بالاست؛ مالیات بر ارزش افزوده یکی از دلایل این مسئله است. دلیل دیگرش، مشکل بهره‌وری در کارخانه‌های ماست که هزینه تمام‌شده کفش خیلی زیاد می‌شود. اگر این گرانی‌ها وجود نداشته‌باشد، تولیدکننده می‌تواند کفشش را با قیمت مناسب تولید کند و با قیمت مناسب هم بفروشد. برندهای معتبر جهانی از طرف دولت‌ها مورد حمایت قرار می‌گیرند، درحالی‌که تولیدکننده‌های ما دغدغه مالی دارند؛ تولیدکننده به ماشین‌آلات و تجهیزات پیشرفته نیاز دارد اما تأمین کند هزینه‌های میلیاردری خریدشان را تأمین کند و مجبور می‌شود وام با بهره ۲۰ درصد بگیرد. مشکل دیگر ما «قاچاق» است. از حدود ده سال قبل ورود کفش خارجی به ایران، چه قانونی و چه غیرقانونی، افزایش پیدا کرد و هم‌چنان ادامه دارد. قاچاق تولیدکننده داخلی را از پا می‌اندازد. ما در این مورد نیاز به کمک جدی داریم. هرچند خودمان هم در حال انجام تلاش‌هایی هستیم. برای مثال در تبریز طرحی راه‌انداختیم به‌نام کمپین «خرید کالای ایرانی»؛ این طرح ورود کفش خارجی به داخل استان را تا ۷۰درصد کاهش داد.»

■ **رقبای ما چه کسانی هستند؟**
جباریان درباره رقبای صنعت کفش کشورمان می‌گوید: «ترکیه رقیب اصلی ماست، به‌ویژه بازار شمال‌غرب کشور را کاملاً هدف‌گذاری کرده‌است. رقیب دوم ما کشور چین است، که تاجار ما با واردات کالاهای بی‌کیفیت چینی به کشور، به تولید داخل لطمه می‌زنند. اگر تاجران ما از سودهای زودگذرشان چشم‌پوشی کنند و به‌جای وارد کردن کالاهای بی‌کیفیت، کفش‌های تولید داخل را به کشورهای دیگر ببرد، قطعاً تغییرات مثبتی را در تولید داخل شاهد خواهیم‌بود.»

■ **و برنامه آینده چیست؟**
کنجکاوم بدانم آیا با پیشرفت‌های پیش‌آمده در صنعت کفش کشور، ما الان امکان صادر کردن کفش به کشورهای دیگر را هم داریم؟ جباریان توضیح می‌دهد: «بیشترین صادرات ما به کشور افغانستان است که این البته اصلاً به نفع ما نیست. چون افغانستان دنبال کالاهای خیلی ارزان است و روی کیفیت کار ما اثر منفی می‌گذارد. صادرات به کشورهای دیگر هم صورت می‌گیرد اما میزانش خیلی چشم‌گیر نیست که باید بهتر شود. ما در تبریز کمیته صادرات تشکیل داده‌ایم؛ شهریورماه به روسیه خواهیم‌رفت و برنامه‌هایی برای صادرات کفش به این کشور داریم. در سال ۹۵ هم صادرات خوبی به کشور کنیا داشتیم و دنیا بازار بکر آفریقا هستیم. از طرف دیگر بازار عراق در حال باز شدن است و صادرات به این کشور را از سر خواهیم‌گرفت.»

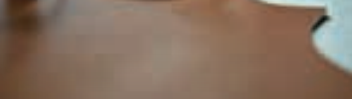
یک گزارش تصویری از مراحل تولید کفش دست‌دوز

گام به گام با کفش ایرانی

از روزگاری که کفش‌ها را دست‌هایی هنرمند و ماهر با صرف وقت و دقت فراوان می‌دوختند، زمان زیادی گذشته است. صنعتی شدن، ضرورت زندگی امروز است. اما هنوز هم در بعضی شهرهای ایران می‌شود نشانی از کفش‌های دست‌دوز پیدا کرد. شاید دیدن مراحل تولید یک کفش، خالی از لطف نباشد.

۱. برش زدن

در این مرحله استاد کار، چرم را با یک تیغ برش می‌دهد.

۲. بسته

بسیاری از مراحل ساخت کفش در این مرحله انجام می‌شود: رنگ‌آمیزی، خشکیده‌پا تا خوردگی و نيز تمیین ضخامت چرم برای جلوگیری از بزرگی لبه‌ها. در این قسمت بخش‌های فوقانی کفش به هم دوخته می‌شود.

۳. ماندگاری

در این مرحله دو طرف چرم را می‌کشند تا بتوان آن‌را به کفی کفش وصل کرد؛ این کار در یک اتاق مخصوص انجام می‌شود تا انتقال رطوبت کافی اجازه بدهد چرم به قالب مورد نظر تبدیل شود.

۴. ولت دوخت

یک نوار از جنس چرم، قسمت بالا و کفی کفش را به هم متصل می‌کند.

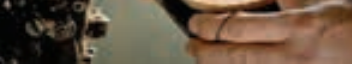
۵. دوخت

در این مرحله کفی کفش را با یک فناوری خاص دوخت می‌زنند.

۶. لبه تراشی

استاد کار با مهارت خاصی اضافه‌های تابه کفش را می‌گیرد و به آن موم و جلا اضافه می‌کند.

۷. رنگ‌آمیزی

در این مرحله کف کفش رنگ‌آمیزی و جلاداده می‌شود.

۸. تکمیلی

برق‌انداختن نهایی کفش، عملیاتی بسیار وقت‌گیر است که باید با دقت بسیار زیادی انجام شود.

